

Ennek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenkilencedik évfolyam.

52. szám.

Debrecen, 1929 december 28.

DEBRECENI

PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Ötven esztendő.

A Debreceni Protestáns Lap ezzel a mostani számmal befejezi életének negyvenkilencedik évét és a következő számmal az ötvenedikbe lép.

Tulajdonképpen nem is az ötvenedikbe, mert ez a lap valójában két esztendővel öregebb, mint amilyennek látszik. Az 1879. és 1880. években fennállt „Protestáns Hetilap” lényegében ugyanaz volt, ami a Debreceni Protestáns Lap. Amazt Joó István szerkesztette, Tóth Sámuellel és Békési Gyulával, mint főmunkatársakkal, a Debreceni Protestáns Lap első évfolyama pedig Tóth Sámuel felelős szerkesztésében Békési Gyula, Gergely Károly és Géresi Kálmán munkatársakkal indult meg. Már a szerkesztőség személyi összetétele is mutatja, hogy itt nem történt olyan más csoportosulás és ezzel kapcsolatos visszavonulás, mint amilyenről a Protestáns Heti Lapot megelőző Evangéliomi Protestáns Lap 1878 végén megjelent utolsó számában Balogh Ferenc szerkesztő szólt. De az új Debreceni Protestáns Lap szerkesztősége a beköszöntőjében kimondottan is tudtul adta a közönségnek, hogy az új cím nem jelent irányváltást. Ezért lehet a Debreceni Protestáns Lap életét már az 1879. évtől számítani.

Dehát ne akarjuk mesterségesen véníteni, mert a magas életkor önkéntes megpótlása az aggsággal együtt járó gyöngeségnek a jele szokott lenni s nem szeretném, ha a régiséggel dicsekvés az elgyöngültség szimptomájául vétenék.

Az ötvenesztendős élet egy sajtószerv életében nem is különösen magas. Bár félszázad alatt a közéletben olyan nagy jelentős változások állhatnak be, amelyek a lap egész mivoltát, sőt életképességét is nagy mértékben befolyásolhatják.

Ötven évvel ezelőtt például, a magyar reformátusság főhelye elvitázhatatlanul Debrecen volt. Akkor készültek javában a magyar református egységet megalkotandó debreceni országos zsinathoz. A budapestiek akkor is nevezetes

nagy erőt képviseltek, de mégis Debrecen felé volt minden református kérdésben a magyar közönség figyelve fordítva. Ma már ez legkevésbé sincs így. A reformátusság igazgatási központja is a főváros lett és a magyar kulturális szempontból általában nagy károkat okozott fővárosi centralizáció a magyar református egyházban is szinte ellentmondás nélkül végbe ment. Jól van ez vagy rosszul, mindegy: olyan tény, amivel számolni kell. Ma a Debreceni Protestáns Lap nem a magyar reformátusság főhelyének lapja és nem úgy viszonylik a Budapesti megjelenő hasonló lapokhoz, mint legalább is egyenlő erejű versenytárs, hanem mint egy vidéki lap a fővárosi laphoz.

Akkor az egész ország felfigyelt a Debreceni Protestáns Lapra, ma mondhatni, kerületi lappá lett, mert a többi egyházkerületbeliek „debreceni” lapként a Lelkészegyesületet ügyis kapják, másik „debreceni” lapra nem telik. Akkor Debrecen református társadalma is teljes erővel támogatta ezt a lapot, most a debreceni egyházközségnek külön gyülekezeti lapja van. Sőt a tiszántúli egyházkerület maga sem az többé, ami akkor volt, de erről jobb nem beszélni, mert könnyes szem nélkül nem gondolhatunk elszakított testvéreink nagy számára.

Akkor más volt az anyagi helyzet is. A mai felfogás szerint neveltségesen csekély összegből lehetett a lapot előállítani s az olcsóra szabott előfizetési pénzből is maradt a szerkesztők munkájáért valamely, ha nem is nagy számmal leírt, de mégis olyan összeg, amelyet a végzett munka tisztos ellenértékének lehetett tekinteni. Ma a technikai költségek folytonos emelkedése mellett hálákat kell adni, ha véglegesen el nem adósodik a lap fenntartója.

Bizony nagyot változott az idő az ötven év alatt, de azért úgy hisszük, hogy a Debreceni Protestáns Lap még így is, még a jelentősen megváltozott viszonyok közt is tölt, vagy tölthet be hivatást és kár volna eleget éltnek minősíteni.

Mi Istenben vetett hittel megfogjuk kezdeni az ötvenedik évfolyamot és kérjük kedves közönségünk támogatását.

Szabályrendelet a legációról a tiszántúli ref. egyházkerületben.

(Megállapítva az 1929. évi novemberi egyházkerületi közgyűlés 425. sz. határozatával.)

1. Az egyházkerületbe tartozó egyházközségek, ha népességük legalább a 800 lélekszámot eléri, minden ünnepre kötelesek legátust fogadni.

De azok az egyházközségek is, melyeknek lélekszáma 800-on alul van, tekintettel a legációnak az ifjúság segítése és a lelkésznevelés szempontjából való nagy jelentőségére, tekintsek a legátusjáratást a magasabb nemzeti és egyházi érdekek iránt tartozó erkölcsi kötelességnek s ha anyagi erejük egyáltalán megengedi, kérjenek legátust, legalább egy évben egyszer.

Az előbbi két kikezdésben foglalt rendelkezések alól a presbitérium indokolt kérelmére az egyházmegye közgyűlése felmentést adhat. — A felmentésről az esperes a kollégium igazgatóságát értesíti.

2. Azok az egyházközségek, amelyek eddig legátust nem járattak, de ezen szabályrendelet értelmében jövőre legátust fogadnak, a debreceni református kollégium igazgatóságának jelentsek be, hogy a presbitérium a legátus számára ünnepenként mily összegű adományt biztosít, vagy helyez kilátásba.

3. Az egyházkerületbe tartozó egyházközségekben legátus csak a debreceni református kollégium kebelébe tartozó olyan református vallású tanuló lehet, akit a kollégium igazgatósága bocsát ki legátusul, mégpedig rendszerint csak hittanhallgató, más tanszaki tanuló csak abban az esetben, ha a legációk száma nagyobb, mint a hittanhallgatók száma (E. T. I. tc. 144. §). A hittanhallgatók után más tanszaki tanuló ebben a sorrendben bocsáthatók legációválasztásra: bölcsészettanhallgatók, tanítóképzőintézeti V. o. tanulók, joghallgatók, orvostanhallgatók, gimnáziumi VIII. o., tanítóképzőintézeti IV. o., gimnáziumi VII. o., tanítóképzőintézeti III. o. tanulók.

A szénior és az esküdtfelügyelő a hittanhallgatók előtt választanak legációt.

Segédlelkész és segédlelkészül kibocsátott hittanhallgató nem lehet legátus.

4. A legátus-specifikálást, mint az osztó igazsággal össze nem egyeztethető és pedagógiai szempontból káros eljárást az egyházkerület nem engedi meg.

5. A kollégium igazgatósága a legátusnak kibocsátó levelet és egy libellust ad; ezeket a legátus a lelkésznek bemutatja. A lelkész a libellusban igazolja a tanuló legátusi szolgálatát és annak az adománynak az összegét, melyet a legátus a maga részére és a kollégium javára kapott. Az ünnep másodnapján a délelőtti istentisztelet alkalmával gyűlt perselypénz minden esetben a kollégiumot illeti, akkor is, ha az egyháznak legátusa nincs. Ez utóbbi esetben a

perselypénz postai úton küldendő a kollégiumi pénztárba. Minthogy a legátusnak az ünnepi szünidő elteltével azonnal el kell számolnia, ami csak a libellus bemutatásával történhetik, szükséges, hogy az említett bejegyzésekkel ellátott libellusát legátusi szolgálatának teljesítése után, de még eltávozása előtt visszakapja.

6. Legációra vonatkozó ügyekben a hivatalos megkeresést a kollégium igazgatóságához kell intézni.

7. A kollégiumi igazgató minden egyházkerületi közgyűlésre jelentést köteles tenni az időközben történt legáció-választások eredményéről.

8. Ez a szabályrendelet 1930. évi szept. hó 1-én lép életbe. A specifikálásra vonatkozó 4. pont és az 5. pontnak a perselypénzre vonatkozó rendelkezése azonban már 1930. évi húsvét ünnepével életbe lép.

9. E szabályrendeletbe ütköző minden eljárás vagy mulasztás fegyelmi vétség.

Megokolás.

A kollégium ösztöndíj-alapítványainak elértéktelenedése és a gazdasági viszonyok általános megromlása miatt a kollégium ifjúságának is legnagyobb része oly nagy szükségét szenved, hogy emiatt az iskola tanító és nevelő munkájának sikere és református szellemű kultúránk jövője is veszélyeztetve van. Az állam a maga intézeteiben ösztöndíjak és diákjóléti intézmények alapításával igyekszik segíteni az ifjúság nyomorán. Más felekezetek, egyes törvényhatóságok és társadalmi szervezetek szintén nagy áldozatokat hoznak, hogy az ifjúságban rejlő nagy értékeket a maguk és a nemzet javára biztosíthassák. Református társadalmunk, amely a multban előljárt abban, hogy a kiváló tehetségű szegény ifjak iskoláztatásának lehetővé tételével egyházunk és hazánk közéletének jeles munkaerőket neveljen, az áldozatkészség megcsappanásával a mostani nehéz időkben ezen nemes versenyben határozottan elmaradt. — A Baltazar-amerikai-alapítvány nemes példája, amelytől pedig méltán várhattuk református társadalmunk áldozó készségének újraéledését, két tiszteletreméltó eseten kívül nem gyakorolt nagyobb vonzóerőt a lelkekre s így ez az alapítvány azzal az évi 6400 pengővel, amelyet kollégiumi tanulók segélyezésére fordíthat, magában annál kevésbé pótolhatja a veszteségeket, mert ma az internátusi és konviktusi díjak is sokkal nagyobbak a békebeli díjaknál. Míg országunk és egyházunk meg nem csonkított, a legáció intézménye volt a szegénytanulók, különösen a hittanhallgatók létfenntartásának legbiztosabb alapja. Ma azonban mintegy 50 legáció elvesztével ez az alap is összezsugorodott s e mellett, a legációügy rendezetlensége miatt, a diáksegítés szempontjából bizonytalanná is vált. A nagyobb egyházak jórésze megnevezett tanulót kér legátusul, vagyis specifikál, de nagyobb

részben nem theologust ; még több egyház pedig bejelenti, hogy nem kér legátust, sok esetben abból az elhallgatott okból, mert maga választja meg és bocsátja szószékre azt a tanulót, akivel a legátusi tisztet elláttatja, amihez pedig az egyházi törvény értelmében nincs joga. Ennek az eljárásnak eredménye egyrészt az, hogy az összeköttetésekkel bíró tanulók éppen az idősebb és érdemesebb theologusok elől lefoglalják a jobb legációkat, másrészt, hogy különösen karácsonykor, amikor az évenként egyszeri specifikálás jogát az erre pályázók érvényesíteni sietnek, a hittanhallgatók 30—40%-ának nem jut legáció. Ellenben körülbelül ugyanannyi más tanszakbeli ifjú specifikálás útján a törvény intenciója ellenére legációhoz jut. Az ifjúság igazságérzetét sértő ezen rendetlenség izgalmat kelt az ifjúság körében és egyáltalán nem alkalmas az ifjúság erkölcsi nevelésére. Az ifjúság legnagyobb jótéteményének juttatását nem lehet kiszolgáltatni sem a rokoni és társadalmi nexusnak, sem az egyházközség egyeseken segíteni kész, különben tiszteletreméltó jóakarátának, amelyet az iskolai rendtartás ellenére más illetékesebb tanulók rovására gyakorol, sőt olyan tanuló iránt is gyakorolhat, akit a tanári kar fegyelmi büntetésül éppen a legációügyben elkövetett szabálytalan eljárása miatt a legációválasztás jogától megfosztott.

Ezek a nagyfontosságú egyházi és pedagógiai érdekek szükségessé teszik, hogy egyházkerületünk a legáció-ügyet szabályrendelettel rendezze és ezáltal az egyházi törvény rendelkezéseinek is érvényt szerezzen.

A helyzet megvilágítására szolgálhatnak egyéb iránt még a következő adatok is. Egyházkerületünkben van 336 anyaegyház, legáció pedig van 166 egyházban összesen 174. Vagyis 174 tanulónak jutna legáció, ha az egyházak, amelyek különben fogadni szoktak legátust, esetről-esetre be nem jelentenék, hogy : erre az ünnepre nem kérünk legátust. De a 174 legáció közül a legközelebbi három ünnep alkalmával karácsonykor csak 107, húsvétkor 127, pünköstkor 125 legáció jutott a tanulóknak részint választás, részint specifikálás útján. A többi legáció a „nem kérés“ bejelentésével intéztetett el.

Egyáltalában nem járát legátust a 336 egyház közül 170 egyház ; ezek közül 800 lélekszámon alul van 94, 800—1200 lélekszámú 42, 1201—2000 lélekszámú 18, 2001—5000 lélekszámú 12, és 5000 lélekszámon felül van 4. A 800 lélekszámon felüli egyházak közül tehát 76 nem járát legátust.

A tiszáninneri egyházkerületben 216 anyaegyház van, ezek közül 138-nak 800-on alul van a lélekszáma. Az egyházkerület mégis már 1896-ban kötelezővé tette a legátusjáratást minden egyházra nézve ; ugyanakkor eltiltotta a specifikálást is és csak a folyó évben tett e részben annyi engedményt, hogy az egyház különös megokolással négy évben egyszer kérheti a specifikálást.

Az új vallástankönyvek védelmére.

Részlet Dr. Makkai Sándor püspök jelentéséből.

Erdélyben is, éppúgy, mint ideát, sok kifogás merült fel az ottani új vallástankönyvek ellen, (melyek közt vannak a magyarországiakkal azonos szerzőktől származók is). Ezeknek a kifogásoknak legnagyobb-része azonban ott is, miként itt, általánosságban marad s a tankönyvek „nehézségét“, „taníthatatlanságát“ panaszolja. Nagyon jó erre vonatkozólag megfontolni az alábbi súlyos autenticitású nyilatkozatot, amelynek illusztris szerzője maga is kiváló gyakorlati vallás-pedagógus és különösen a gyermeklélek kitérő ismerője.

Mintahogy az már szokásos, az alig megjelent vallástankönyvekkel szemben is felmerült itt-ott a panasz : hogy *nehézek*. Valóban, ezek a könyvek nem semmitmondók és nem kerülgetik a kijelentés igazságait, de paedagogiai eljárással tágitják és mélyítik évről-évre a megtanulandó tananyagot. Ha valaki veszi magának azt a fáradságot, hogy összehasonlítsa ezeket a könyveket az elemi és középiskola más tankönyveivel, pl a természettudományiakkal, kétségtelenül nem azon fog meglepődni, hogy a vallástankönyvek *nehézek*, hanem azon, hogy az eddigi vallástanítás mennyire nem tartott lépést az oktatás másirányú anyagával, hogy ahhoz képest mennyire szűkre szabta és leértékelte a gyermekek és ifjak kapacitását s a más tantárgyakban tartózkodás nélkül tanított materiális, biológiai stb. igazságokkal szemben mennyire elmaradt a többi tárgy és az élet mögött. Ilyen körülmények között annak a gyermeknek, aki nyelvi, történelmi, természetrajzi, fizikai stb. tanulmányaiban kötelezve van átvenni és elsajátítani egy egész sereg olyan igazságot, amely őt többé nem hagyja kétségben régebben óvatossan került tények felől, kell, hogy a vallástanításban is öntudati fokához mérten megadassék az isteni kijelentés világosságában a felelet ugyanazokra a kérdésekre is. Egyet azonban világosan kell látni és meg is kell követelni : a vallástanítás nem könnyű feladat és lehetetlen is akkor, ha annak az alfája : a tanítandó tankönyvek és hitvallás kitűnő, teljes ismerete a *tanítónál* hiányzik. Már pedig csakis itt van az ok, mikor valaki „nehézelli“ a vallástankönyvet ! Mi azonban nem tűrhetjük meg a vallástanításban a tanító tájékozatlanságát és felületességét. Tessék csak komolyan venni, tanulni, rákészülni erre a szent és felelősségteljes munkára s akkor légből kapott, üres sopánkodások helyett áldott és termékeny tevékenység fog fakadni itt is !

A templomok fűtéséről.

Az elmúlt szigorú tél egy problémát vetett fel, amelynek sürgős megoldása elsőrendű közegészségügyi szükségesség, ezenfelül meg kiváló érdeke egyházunknak. Ez a probléma a templomok fűtése; megoldását sürgőssé teszi az, hogy a következő tél küszöbén vagyunk s ha ez talán nem is lesz olyan szigorú, mint amilyen az elmúlt volt, bizonyos, hogy a gyermekekre és az öregekre a hideg templomba járás, az egyházra nézve meg a vele járó fokozott templomkerülés veszedelmes.

Előljáróban kijelenthetem, hogy a kisebb templomok fűthetővé tétele sem nem nagy, sem nem nehéz probléma, nagy költséggel sem jár; már olyan nagyot értve, hogy emiatt nem lehetne megoldani.

Amiért a templomokat általában véve, nehezen lehet fűthetővé tenni, elsősorban azok magassága; azután az egyes ajtók és ablakok amelyek a kihülést legkevésbé sem akadályozzák; továbbá a kőlapokból álló padlózat, amely ha lehül, a templom levegőjét is alaposan lehűti; a falak is ontják a hideget.

Ezek szerint a kisebb templomok fűtésének problémája nem annyira abban áll, hogy egy vagy két, illetőleg három kályhát beállítsunk, mint inkább abban, hogy a fűtés eredményes legyen: a kályhák által szolgáltatott meleget meg tudjuk tartani, a templom gyors, időelőtti kihülését megakadályozzuk. Ennek módja abban áll, hogy a templomot kettős ajtókkal és ablakokkal szereljük fel, a kőpadlózatot és a falakat meg hő védő, illetőleg hőszigetelő burkolattal lássuk el. A templomok magasságát figyelmen kívül hagyjuk, mert ezen a hátrányon nem lehet segíteni.

Kettős ajtó alkalmazása régi templomokra, nem újság; ismeretes példája a debreceni Ispóty-templom. A régi ajtók mögött belül a templomban vastag deszkákból fülkét építenek s a régi ajtóval szemben kisebb ajtót alkalmaznak. A torony alatti bejáratnál nincs szükség hasonló fülkére, mert ott úgyszólván két ajtó van; csak ezeket kell gondosan csukva tartani, attól a perctől kezdve, hogy a fűtés megkezdődött. Esetleg a be- és kijárást a toronyalatti bejáratra kell korlátozni, a másik bejárat ajtaját egész télen zárva kell tartani, sőt vastag pokrócokkal, vagy szalmafonatokkal beagatva, a kihülés ellen még jobban elszigetelni.

A templomok ablakait nem szokás kinyitogatni, nem szükséges tehát, hogy az alkalmazandó újabb ablakok forgathatók legyenek. Egyszerűen széles, lapos fakerettel kell körülvenni az ablakfülkéket oly módon, hogy falbavésés nélkül, erős szegek tartásuk azokat a falon, az ablakszárnyakat meg a kereteken. Az ablakszárnyak keretjei is lehető szélesek legyenek, hogy az alsó keretre jól rátapadjanak. Természetes, hogy evégből az alsó keretet tartó nagy szegek annak külső szélén legyenek alkalmazva.

Az ablakszárnyak okvetlen srófosszegekkel legyenek az alsó keretre erősítve, hogy szükség esetén könnyen le lehessen azokat szerelni. Ha az ablakok szélesek, vagy kettő-három van egymás mellett, egy-egy közös alapkeretre 2-3 szárnyat kell felszerelni.

A hideg templomban való meghülés veszedelmét jelentékenyen fokozza a kőkockákkal való érintkezés, meg a falak közelében tartózkodás, mert a szilárd testek sokkal hidegebbek, mint a levegő; szinte sugározzák magukból a hideget. A kőpadlózatot tehát okvetlenül be kell teríteni szalmából font „szőnyegekkel”, még pedig nemcsak a padsoportok közti utakon, hanem a padok alatt is, úgyszintén a falakra is kell szegezni, a padok végében, esetleg deszkával burkolni a falakat, ami csinosabb ugyan, de költségesebb is.

A fűtőberendezés minéműségét a helyi viszonyok, legelsősorban a gyülekezet anyagi viszonyai határozzák meg. Legegyszerűbb és legolcsóbb 2-3 takarékkályhát beállítani és a kályha csövekre kipróbált „fűtőkészülék”eket alkalmazni, amivel a tüzelőanyagot még jobban meg lehet takarítani. Hosszú kályhacsövek nem igen díszítenék a templomot. Úgy a kályhák, mint a fűtőkészülékek kiválasztásánál semmiesetre sem szabad a gyárosok hangzatos reklámjai után indulni; de még az elismerő levelek iránt is bizalmatlanoknak kell lenni. A megrendeléskor mindenesetre ki kell kötni a gyáros jótállását; tájékozással mindenesetre szükséges a templom belsejének méreteit is közölni a gyárossal, vagy kereskedővel.

Nagyobb templom fűtőberendezéséhez okvetlenül szakmabeli cégek ajánlatait kell kikérni.

Széki Ákos.

Nem az a esoda, hogy a föld megmozdul, hanem hogy te nem mozdulsz, nem indulsz meg annyi feszítő, lendítő energia tudatában, mint amennyi az árvabélyegakecióban van.

Ha bemegyek Debrecenbe . . .

Ismerek olyan lapszerkesztőt (egyházi berkekben), aki nem adna közre olyan cikket, amelynek címe csak látszólag is nem komoly.

Pl., ha a fenti címet idéző jelbe teszem, emlékeztet egy nótára, mely szerint, aki Debrecenbe megy, tallért tesz a zsebébe és úgy húzatja a cigánnyal. . .

Aztán ismerek olyat, aki nem engedi meg, hogy lapjában olyan cikk jelenjék meg (persze egyházi lapról van szó!), melyben a legártatlanabbnak látszó kedélyeskedés essék is a komolyság rovására.

Persze a nagyképű komolykodás nem egyszer esik az olvasottság rovására. Sok cikk a címe vagy a modora miatt — nem pedig a tartalma miatt, — marad olvasatlan!

Az Írás azt mondja, hogy a világ fiai, a maguk nemében okosabbak és a saját dolgukban helyesebben járnak el, mint mi.

Micsoda erőfeszítéseket tesznek például, hogy egy szindarab milyen címmel kerüljön előadásra, vagy hogy kitaláljanak egy-egy ötletet, amiről aztán darabot írnak!...

Valamilyen jócím alatt aztán sok mindent mondanak el az emberek, mint a képviselők szoktak az indemnitás vitája alatt. Visszatérek hát én is címemre. Ritkán történik meg, hogy bemegyek Debrecenbe. Részint azért, mert a vasút drága s nekünk nincs kedvezményünk az utazásra. Amerikában pedig még az innét hazulról predikációs körútra kihajózó lelkészeknek is adnak. (Lásd a Muraközy Gyula esetét!) Autónk persze nekünk nincs és minden valószínűség szerint nem is lesz soha. Részint azért megyek ritkán Debrecenbe, mert rendszeren akkor jelentenek temetést, keresztelést és esketést, ha félévben egyszer kihúzzuk a lábunkat a faluból s jól tudom, hogy ez nemcsak az én esetem!...

De, ha bemegyek Debrecenbe, majdnem mindig van dolgom az egyetemi klinikán. Vagy a hiveim vagy a rokonaim és ösmerőseim közül szenved ott valaki és milyen jól esik nekik a látogatás!... Mennyire örülnek a betegek, ha olvasni valót kapnak!...

Legutóbb a debreceni központi lelkészi hivataltól kértem egy csomó egyházi újságot és azt osztottam szét.

Ezt mindnyájan megtehetjük és tegyük is meg, ha bemegyünk... Ezzel nem vágunk elébe a kiváló debreceni lelkipásztorok munkájának és az ottani egyházunk kórházi missziójába nem avatkozunk bele, de mégis sokat használunk ezáltal és nyugodtabb lesz a lelkiismeretünk, hogy mi nemcsak a színház, mozi és vásárlás kedvéért tettünk tallért a zsebünkbe és mentünk be Debrecenbe.

Kósa Béla.

Sohasem érezted magad elbagyatottnak, akivel senkisésem törődik? És mégis késlekedsz az árvabélyegakeiőhöz csatlakozni?...

Irodalom

Temetési Beszéd. *Harminc lelkipásztor közreműködésével szerkesztette és kiadta Incze Gábor. Budapest. 1929. 8° 64 lap. Fekete vászonkötés. Ára?* Fresenius, a kötet egyetlen nem eredeti darabjának szerzője, így kezdi az itt közölt kis gyászbeszédét: „Jobb, ha nem szólunk semmit ebben a szomorú órában, mert úgysem érhetünk el semmit emberi szavakkal, melyek bizonytalan leheletek csupán és nagyon ritkán jutnak el a fülön keresztül a szívig. Csak akkor érnek valamit, ha bennük az Isten szava csendül és csak akkor válnak hatóerőkké, cselekedetké!” A keresztyén temetési igehirdetés egész

tragikus alapproblémája és kínzó kérdésessége benne rejlik e nagyon igaz és őszinte szavakban: *ilyenkor embernek tulajdonképpen nem lehet beszélnie és az Ige szolgájának azért mégis kell beszélnie!* Nos, ha már *kell* beszélnie, kívánatos, hogy úgy beszéljen, ahogyan e kötet szerzőinek igen nagy többsége. Jóleső érzéssel állapítjuk meg, hogy huszonkilenc kiváló magyar református prédikátor ezt a legnehezebb igehirdetési szolgálatot is — a részletekben itt-ott észlelhető apróbb elcsúszásokat nem számítva — milyen helyesen fogja föl és milyen szintiszta bibliai, evangéliumi alapon, tartalommal és módszerrel oldja meg. A kis kötet mindenkinek csak épülésére szolgálhat, kezdő ifjú igehirdetőknek pedig igen jeles tanulságul és alkalmas segítségül is. Csak azt az aggodalmunkat nem hallgathatjuk el, hogy ennek a „segítségnek” bizonyos tekintetben még ma is jogosult címével és szempontjával nem történnek-e azután még ma is oly mértékű *visszaélések*, amelyek még 20—30 évvel ezelőtt a lehető legtermészetesebbek voltak, de amelyeknek ma már, a magyar református egyház lelki megújulásának közepette, fokozatosan kellene csökkenniök s végre kiveszniök. Helyes, ha a koldusnak rozzant és kopott mankó helyet erőset és fényeset nyújtunk, — de kérdés, mindörökre szellemi koldus akar-e maradni az igehirdetés terén a magyar református prédikátorok igen nagy hányada? ri.

Az árvabélyegakeiővel is áldozatot hozunk a gyermekeinkért? ... Milyen áldozatot hozott Jézus az Ő gyermekeiért?

Külföldi hírek.

Egy délfranciaországi lelkész, Jean Richardot jegyzeteiből.

Még mindig jól emlékezem azon idők aggodalmára, midőn elemi iskolás társaim, kavicsdobálás közben, így kiabáltak felém: „Te, mihaszna fia”; mert atyám, igazi lelkészhez méltóan, szent szolgálatával nem tartotta összeegyeztethetőnek a gazdálkodást s megelégedett a kerti csendes munkálkodással (ezzel az asszonyi foglalkozással). Akkor még úgy beszéltek a gazda-papról: „Ezek legalább dolgoznak valamit.”

Ezek az idők elmúltak. Ma már nem halljuk az ilyen szemrehányást. Az egymásbaolvadt parókiák terjedelme oly nagy, hogy a legkönyösebbek is így szólnak: „Megértjük most már, hogy sok dolguk van a papoknak.” Az Úr szolgálatának fontosságát kezdik belátni az emberek.

Hányszor mondják nekem: „Tudjuk, hogy talán több hétig is dolgoznia kellett Önnek azért az egy órai igehirdetés alapos előkészítéseért.” „Önök nem olyanok, mint az Údvhad-sereg emberei — mondotta egyik öreg gúnyo-

san —, náluk az embert a padba ültetik s ezzel már el is mondtak mindent; Önök tudósok hozzájuk képest." Vagy: „köszönjük a fáradságát, hogy eljött közénk. Tudjuk, hogy nemcsak a látogatás a dolguk s könyveik másról is szólnak." „Későn kelnek fel úgy-e? Nyolckor, félkilencor? De tudjuk, hogy éjfélkor, néha két órakor térnek pihenőre." csak „Istenem, mit is csinálnánk pap nélkül? Bizony nagyon boldogtalanok lennénk!"

*

De megjegyzéseket, intéseket, finom szemrehányásokat is hallunk, melyek igen nagy hasznunkra vannak. Mélyen megható a bennük megnyilatkozó őszinteség és igaz bizalom.

Ráakartam beszélni egyik hívemet, hogy fogadja el a presbiteri tisztelet. Vele nem sikerült elfogadtatni tervemet, tehát feleségét próbáltam az eszmének megnyerni, tudván, hogyha őt megnyerem a tervnek, minden rendbe jön. Azt a választ kaptam: Férjem nem akar minden vasárnap templomba menni; ezért utasítja vissza azon megbízást, melyet nem tud teljesen betölteni. Uram — mondotta végül az asszony — én elengedem férjemet időről-időre vadászni, de Önnek megígérem, hogy minden vasárnap templomba megy, ha szónok lesz."

Midőn elmondtam e beszélgetést egy másik presbiternek, az méltatlankodva a rajtam esett sérelem miatt, így kiáltott fel: „Ez az asszony, ez az asszony, nem tud békében maradni! Neki tudnia kellene, hogy nem adatott meg mindenkinek a szónoki tehetség!"

Máskor, midőn az egyik hölgy előtt mentegtem magam olyan téma fejtegetése miatt, melyet ő már a szórványban hallott: „Ne aggódjék, uram — mondotta ő —, az nem az én templomom volt, így a beszédet még nem hallottam."

Midőn a szószékről lemegyünk, a prédikációnk lesz a megjegyzések, önkéntelen és eredeti megvitatás tárgya. A presbiterek úgy beszélnek velem, mintha valaki másnak a beszédéről volna szó, nem az enyémről. Higyjék el nekem, hogy ezen természetes, szabad bizalmas, őszinte megjegyzések reám nézve megbecsülhetetlen értékkel bírnak. Újra és újra átgondolom e hozzászólásokat, mint a lelkeszi szolgálat értékéről mondott egyenesszívű népitéleteket. Néha megesik, hogy védelmezni kell gondolataimat, mégpedig szenvedelmesen s újabb bizonyítékokkal is támogatnom kell álláspontomat. Ilyen vitatkozások adják meg rendszeren a következő beszéd tárgyát. Őszinte alázattal állok meg ezen emberek lelki s vallásos tapasztalatai előtt, kik máskor engem hallgatnak figyelemmel. A bilincsekből feloldó szabadság nemes gyermekeivé váltak már ők is.

„Nem pusztá szó, uram, de ma — megértettük a prédikációt."

*

Egy nap a következő kérdést tettem fel: Mit kívánnak Önök a lelkesztől, mit várnak tőle?"

A.: Tegyen látogatásokat, gyakran látogassa híveit, akkor mindenki elégedett lesz.

B.: Ön tudja, hogy mily nagy örömet szerez nekem az ön látása. De menjen inkább azokhoz, akik mindig maguknál szeretnék látni papjukat; ha hozzám évente csak egyszer jön el, az elég. De ne jöjjön esős időben, nagyon sajnálnám, ha miattam megázna s egészségét veszélyeztetné."

„Az istentiszteletre vonatkozólag volna-e kívánnivalójuk, egymás közt, vagy a nyilvánosság előtt megtárgyalandó eszméjük" — kérdeztem máskor.

A.: Mindenik istentisztelet jó. Olyan öreg ember számára, mint én és feleségem vagyunk. A vasárnaponkénti istentisztelet sok örömet ad, de tudom, hogy sok más számára is. Ma több községnek van egy papja; a mi falunk nem is falu többé, mivel nem lakik benne pap. Mégis — fizetünk."

B.: Fizeted az adót, szép! De teheted is! Azt mondom Önnek, uram, hogy ne hallgasson azokra, kik több istentiszteletet kívánnak; minél többet tart, annál többet szeretnének. (Majd A. felé fordulva, így folytatja): Azt hiszed, hogy kegyesebb lettél, ha agyonfárasztottad a lelkesz urat. Figyeljetek csak: Atyám, ki igen jártas volt a vallás dolgaiban, gyakran mondta nekem: „Látni fogsz lelkeszeket, kik feláldozzák magukat egyházukért, de sohasem látsz magát a papjáért feláldozó egyházat." (Újra hozzám fordulva.) „Mit várok én a prédikációtól? Bocsásson meg, de nem Önre gondolkok most: a beszéd először is rövid legyen; aztán — Ön a pénzhamisítókról beszélt — az igehirdetés adjon jó pénzt; továbbá valamit tanulni is szeretnék belőle s ha nem tudnék többet kijövet, mint bemenetelkor, úgy szívesebben mennék vadászni, vagy a kávéházba."

C.) „Én — s hangja betöltötte a templomot (kollégáim e pontban úgy gondolkoznak, mint én) — szeretném tudni, hogy a modern étellel mennyi kapcsolata van az evangéliumnak."

*

Tudatában kell lennünk, hogy micsoda félelmetes kiváltság oly emberek lelkeszének lenni, kik nem haboznak felvetni gyakran váratlanul, mindig élettelenesen a legkényesebb kérdéseket is. Érthető, hogy lelkeszi látogatósainkról erkölcsileg felfrissülve, bátorítást, erősítést nyerve térünk haza. Az Istentiszteletek pedig legyenek tele mélyeséges gyengeségünk, tehetetlenségünk érzésével, de egyszersmind az Úrban való fiúi örömmel.

(Semaine Relig. 27. sz.)

Közli: dr. Ilyés Endre.

Kivel törődünk, ha saját gyermekeinkkel sem, az árvabélyegakcióban?!

Halottaink

Dr. Tóth János nyug. belügyminiszter, az országos földbirtokrendező bíróság elnöke s a heves-nagykunsági egyházmegye tb. gondnoka, 66 esztendőskorában meghalt s karácsony első napján temették el az igazságügyminiszterium épületéből. Tóth János az idősebb Horthy István után lett a heves-nagykunsági egyházmegye gondnoka s ezt a tisztségét majdnem egy évtizeden át viselte nagy buzgósággal. Bizonyára nagymértékű politikai elfoglaltsága indította e különben örömmel ellátott tisztségétől megválásra. Ugyanis még egészen fiatal korában országgyűlési képviselővé választották és mint a függetlenségi pártnak régi tagja, az úgynevezett koalíciós kormányzat idején nevezetes szerephez jutott: gróf Apponyi Albert mellett ő volt a vallás- és közoktatásügyi államtitkár. Később belügyminiszter lett. Mint pártjának odaadó híve, tiszta jellemű és hajthatatlan meggyőződésű férfi volt ismeretes és előkelő jellemi tulajdonságaira tekintettel bízták rá az OFB elnökségének nagyon kényes feladatát. Ezen minőségében tagja volt az országgyűlés felsőházának. Régivágású jó magyart veszítettünk el benne.

Igazán senki fia, aki árva? Jézusé sem?!
Az egyházé sem! ? . . . Miért nem terjeszti akkor az árvabélyeget?

Különfélék

A Debreceni Protestáns Lap ötvenedik évfolyamára előfizetést hirdetünk. Az ár változatlanul marad. A lap terjedelmét, ha lehet, igyekszünk növelni. A nevezetes évforduló alkalmából az első számot mindenesetre a szokottnál jóval nagyobb terjedelemben és gazdagabb tartalommal adjuk ki. Erre az alkalmi számra felhívjuk már most kedves olvasóink figyelmét.

Lapunk minden olvasójának és barátjának boldog újévet kívánunk.

A mostani számunkhoz postai befizetési lapot melléklünk s kérjük az előfizetési pénz, valamint a hirdetési díjhátralékok beküldését.

Az Ispotály-templomban jól sikerült vallásos ünnepély volt december hó 22-én. Kátét magyarázott Uray Sándor lelkész.

A mesteruceai egyházzrész biblia-körei, az egyházzrész tanácsosok és oda tartozó presbiterok tiszteletére, december 5-én, vasárnap este, a kollégium éttermében szeretetvendégséget rendezett, melyre oly szép számmal jöttek el az érdeklődők, hogy a 150 terítéket mind elfoglalták. Teázás végeztével a mesteruceai leánykör tagjai énekkari számokkal, szavalatok-

kal szórakoztatták a megjelenteket; majd szünet után egyházzrész beszámolókat hangzottak el. Rózsa Kálmánné a leány-körről, ifj. Kovács Jánosné a karácsonyi gyermekfelruházó akcióról, Ráthonyi Lajos a téglavetői misszióról, Molnár János az iskolások ebédakciójáról, Uray Sándor lelkész az egyházzrész jövő terveiről szólott. Kedves üdvözlőt mondottak özvegy Kecskés Jánosné és Bihary Béla. Végül Soós Béla tanár, egyházzrész tanácsos biblia-magyarázata fejezte be az áldásokban gazdag szép estét.

A péterfiauceai egyházzrész vasárnapi leányköre karácsony második napján délután 4 órakor az egyház tanácstermében tea-délután rendezett. Megnyitóbeszédet mondott Siposs Imre közp. lelkész. Szólót énekelt Szabó Géza segédlelkész.

Nagyváradon a református leánygimnáziumban a tanítás naponként ének, ima és bibliaolvasással kezdődik.

Megnagyobbított kórház megnyitása.

A Lorántfy Zsuzsanna Egyesület 9 év óta működő Diakonissza-kórházát (VII., Ilka u. 51., most Nürnbergi uca 51.) az idén egy épületszárnyal egészítette ki. Ilymódon képes lesz nemes hivatásának fokozottabb mértékben megfelelni. Ez a kórház ugyanis a középosztály szanatóriuma volt eddig is, az kíván a jövőben is maradni. Itt minimális ápolási díjért kapnak férfi- és női betegek világos, szép, napos szobában úri ellátást. Aki teljesen külön szobát óhajt, napi 14.— pengőért kapja azt. A most megnyitott új épületszárnyban 8 új különszoba épült. Szülőosztállyal, új műtőteremmel, Röntgen- és vegyi laboratóriummal. A szülők 160 pengő átalány árért (10 napi ápolással) külön szobában nyerhetnek elhelyezést. Különösen ki kell emelnünk, hogy ez az intézmény a legteljesebb szabad orvosválasztás elvét követi: minden beteget saját orvosa gyógykezel és operál. A múlt esztendőben kb. 140 orvos helyezte el és operálta itt pácienseit. — Az újonnan megnyitott, tisztaságtól ragyogó kórházat folyó hó 15-én, vasárnap d. e. 10—12 óráig mutatták be a főváros orvosainak.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:

Dr. KUN BÉLA.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

Kitűnő tűtöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15—48.

Hazánk legrégebb és legnagyobb
harangöntődéje

ALAPÍTVÁ 1816-BAN.

SELTENHOFER FRIGYES FIAI

m. kir. udvari szállítók

SOPRON.

Harangokat

öntenek a legfinomabb harang-
öntőzetből minden hangnemben
és legszebb kivitelben.

Legmagasabb bel- és külföldi kitüntetések bizonyít-
ják harangjaink kiváló minőségét.

1900. évi párizsi világkiállításon nagy aranyérem stb.,
stb., majd legújabbán a soproni, celldömölki,
székesfehérvári, kapuvári, szombathelyi és
kaposvári országos kiállításon nagy arany-
éremmel kitüntetve.

**Szállítunk előnyös fizetési feltételek mellett,
az egyházak teljes megegyezésére.**

Költségvetések és kiszállások ingyen és díjmentesen.
Összes szállított gyártmányainkról elismerőleveleket tudunk felmutatni.

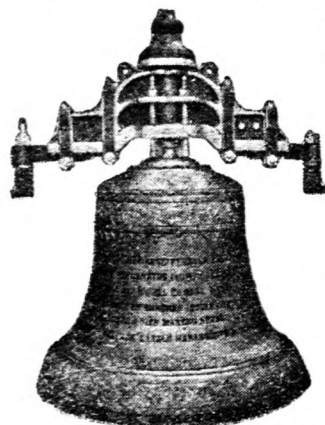
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPAN-U. 77. SZ.

Telefon: Lipót 913-53. sz.

A törökszentmiklósi
református egyház részére
készült 1770 kgr.-os harang.

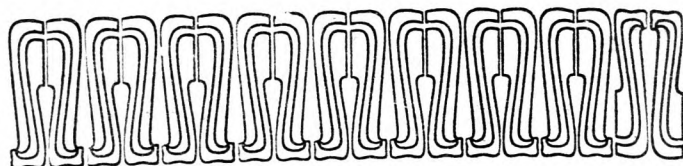
Az 1900. évi párizsi világ-
kiállításon díszoklevéllel,
1921. és 1923. évi vasipari
kiállításon aranyéremmel,
az 1925. és 1926. évi kézmű-
ipari tárlaton kormánydísz-
oklevéllel, 1927. és 1928. évi
budapesti, székesfehérvári,
szentesi és szombathelyi
kiállításokon nagy arany-
éremmel kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen
szolgál.

Előnyös fizetési feltételek.
Számos egyházi elismerőlevél

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1929.

Megjelent!

Megjelent!

A vallástanítási és egyházi énektanítási tanterv és utasítás

a magyarországi református elemi
népiskolák és továbbképző (ismétlő)
iskolák részére.

A református egyetemes konvent hivatalos
kiadványa.

Szállítja 85 fillér bélyegben való
előzetes beküldése ellenében

portómentesen

„Méliusz” könyvkereskedés

Debrecen, Ferenc József-út 26.

Telefon 2-70.

